

інтэлігент выступае ў ролі абаронцы малодшых браццяў ці, у горшым варыянце, як іх прыгнятальнік, у залежнасці ад чаго пісьменнік альбо ўзвялічвае яго, альбо асуджае. У трактоўцы М. Гарэцкага народ яшчэ толкам не ведае, з якога боку падыходзіць да інтэлігента, чужы ён яму ці свой. Ды і сам інтэлігент не ведае, як яму паводзіць сябе з народам. Як правіла, інтэлігента ў творах М. Гарэцкага мы сустракаем у стане роздуму над уласным становішчам (“У чым яго крыўда?”, “Меланхолія” і інш.).

Для беларускай рэчаіснасці часоў М. Гарэцкага грамадска-палітычныя фактары былі вызначальнымі. Яны ў першую чаргу і ўплывалі на фарміраванне вобліку грамадска-актыўнага чалавека. Сутнасць канфлікту паміж інтэлігентам і народам, сынам якога ён з’яўляецца, у адметнасці беларускага адраджэння, якое расцягнулася на стагоддзі, нязменна забіваючы веру ў самую яго перспектывунасць. У цэнтры ўвагі пісьменніка, як правіла, не проста інтэлігент, а адраджэнец на першай стадыі зноў абуджанага адраджэнскага руху, чалавек з пэўнай адукацыяй, герой, які загарэўся агнём, здавалася б, неверагодна прыдуманых ідэй, прычым карань з караня, плоць з плоці сялянскі выкармыш.

М. Гарэцкі даследаваў праблему ўзаемадачыненняў розных пластоў інтэлігенцыі з народам на самых розных мастацкіх узроўнях, пачынаючы ад паказу часовых і яшчэ параўнальна бяскрыўдных непаразуменняў маладога хлопца, што падаўся ў навуку, з бацькамі і іншымі блізкімі сваякамі або аднавяскоўцамі (апаবাদанні “У лазні”, “Роднае карэнне”, “У чым яго крыўда?” з кнігі “Рунь”), і заканчваючы адлюстраваннем таго непераадольнага разладу, фактычнага бяздоння, якое пралягло паміж распешчанымі панамі з іх злачыннай абьякавасцю да роднага краю і звычайным сярмяжным людам (“Меланхолія”). Паказальнай праграмай духоўных пошукаў М. Гарэцкага можа быць наказ старога дзеда Яхіма з “Роднага карэння”. У беларускай прозе менавіта М. Гарэцкі першы па-сапраўднаму пачаў распрацоўваць тэму інтэлігенцыі і менавіта ім, ужо на першым этапе творчай дзейнасці, былі выразна абзначаны вузлавяя падыходы да праблемы, найбольш перспектывуныя для далейшага яе развіцця.

ДИАЛОГ В СТРУКТУРЕ ПОЭТИЧЕСКОГО ТЕКСТА РАННЕЙ ЛИРИКИ А. АХМАТОВОЙ

О. И. Бабак (УО «ГГУ им. Ф. Скорины»)

*Научн. рук. Н. А. Дробышевская,
ассистент*

Диалог является характерной чертой и неотъемлемым элементом ранней лирики Анны Ахматовой. Более всего изученный на примере драматических и прозаических текстов, диалог не был исследован в структуре поэтического произведения. Выявление функции, роли, языковых особенностей диалога в лирическом тексте представляет интерес в аспекте общей теории диалога и кажется нам особенно важным в понимании новаторства поэта.

В лирике А. Ахматовой наблюдается тенденция последовательного уменьшения количества стихотворений, в структуре которых выделяются диалоги. Так, в первом сборнике поэта «Вечер» наличие диалога отмечается в 85 % лирических текстов, в «Четках» уже в 82 %, а в «Белой стае» в 77 % произведений. В последующих сборниках количество стихотворений, содержащих диалогические структуры, незначительно.

Диалог в поэтическом тексте полифункционален. Еще О. Мандельштам отмечал две наиболее яркие особенности поэзии А. Ахматовой – повествовательность лирики и психологизм, средством создания которых выступает диалог. Во-первых, диалог – это характерная черта драматических и прозаических произведений, введение его в поэтический текст способствует появлению в последнем повествовательных элементов. Во-вторых,